

Suomen Vaunuhistoriallinen Seura
Vagnshistoriska Sällskapet i Finland

Vuosikokous Emil Cedercreutz -museossa

Vaunuhistoriallisen seuran vuosikokous pidettiin Harjavallassa Emil Cedercreutzin museon tiloissa. Museo sijaitsee erittäin luonnonkauniilla paikalla Kokemäenjoen rantatöyräällä. Museo sijaitsee paikalla, jonka Emil Cedercreutz on itse valinnut.

Emil on kirjoittanut paikan valinnastaan seuraavaa:

"Vuonna 1913 Porin valtatieä hevosella matkatessani kuulin ensi kerran havumetsän läpi Havingin kosken kohinan. Pysähdyin, laskeuduin rattailta ja lähdin kulkemaan tiheän viidakon lävitse joen jyrkännettä kohti. Vettä ei näkynyt, mutta kohinasta päättäen ei joki voinut olla kaukana. En erehtynytäkään. Satakunta metriä kuljettuani näin vuolaan virran alapuolellani. Rantatöyräs on korkea ja suora kuin seinä. Kosken alapuolella joki muodostaa suuren järvimäisen lahden, ja töyräältä avautuu ihastuttava näköala yli jokimaiseman. Syvältä roiskuu kuohuva vesi rantaäyräitä vasten, ja virta tekee mahtavan mutkan. Kosken kummallakin rannalla on mylly. Pohjoisella rannalla näkyy laajoja peltoja ja hyvin hoidettuja tiloja, mutta eteläinen ranta, missä seison, on äkkijyrkkä ja vehreän, tuuhean sekametsän peittämä."

Jo tällä ensimmäisellä kerralla, kun hän paikan näki, hän teki kaupat maanomistajien kanssa ja siirretti paikalle vanhoja hirsirakennuksia. Rakennukset liitettiin toisiinsa käytävillä ja vilpeloilla ja syntyi erikoinen erilaisten talojen muodostama ryhmä. Hän nimesi paikan Harjulaksi ja on kirjoittanut siitä seuraavaa:

"En voi väittää sen täyttävän kaikkia esteettisiä vaatimuksia, mutta pääasialhan on, että siellä

viihtyy, ja minä viihdyn siellä paremmin kuin missään muualla maailmassa."

Ulko-oveen hän kiteytti elämän ohjeen "Memento vivere" – eli muista elää. Emil Cedercreutz asui Harjulassa ympäri vuoden vuosina 1914 – 1922. Tämän jälkeen hän asui talvet Helsingissä ja kesät Harjussa.

Paitsi kuvanveistäjä ja siluettitaiteilija hän oli myös keräilijä. Hän keräili maalauksia, grafiikkaa ja veistoksia. Hän keräsi myös merkittävän määrän maaseudun elämästä kertovaa esineistöä. Emil Cedercreutz on kuvannut keräilymatkojaan kirjeessä seuraavasti:

"Eilen illalla valjastin ennen saunaan menoa vanhaa mustaa Pollea ja lähdettiin Sandran kanssa kiertämään vähäsen Kokemäen taloja Harjavallan rajalla. Saatiin joku ryijy, hevosen länkeitä eri malleja, kolme erilaista puutalikkaa, pellavaloukku, suuri matkavakka, reisukrinni ym."

Esimerkiksi ryijykokoelma on mittava käsittäen n. 70 ryijyä.

Ryijyjen keräilystä hän on kirjoittanut seuraavaa:

"Ihmeellisintä oli, että aloitin sisustuksen ryijyistä. Silloin (1905) oli tuskin ainoatakaan yksityishenkilöä, joka olisi niitä koonnut, ja noista "vanhoista rääsyistä", joita pyöräni ohjaustangolla kuljetin kotiin

pyyntimatkoiltani tehtiin paljon pilaa. Niiden hinnat vaihtelivat kymmenestä kolmeen kymmeneä markkaa. Paikkasin ja parsin ahkerasti ryijyjäni, neuloin uutta nukkaa, haalistin ja värjäsin lankoja saadakseni värisävyt sopimaan iän haalistamiin kohtiin ja vihdoin sain kokoelmani valmiiksi, noin kuusikymmentä kappaletta, jotka myöhemmin ovat olleet näyttelyissä ja herättäneet asiantuntijoiden huomiota. Vasta kymmenen vuotta myöhemmin heräsi mielenkiinto vanhaan tekstiilitaiteeseen kansallismuseon ja yksityisten taidekauppiaitten antaessa virikkeen. Niihin aikoihin oli kyllä jo olemassa kansallismuseon edeltäjä "ylioppilaiden kansatieteellinen museo", joka sijaitsi eräässä puutalossa Kasarminkadun varrella, mutta sen ryijykokoelma oli silloin niukka. Minun kerääjäintoani oli ehkä siis omiaan nostamaan epämääräinen tietous, että olin tuntematon esitaistelija tällä alalla".

Emilin harrastukset vetivät taiteeseen jo pikkupoikana, mutta ylioppilaaksi päästyään hän rupesi lukemaan lakia vanhempiansa toivomuksesta. Vastentahtoinen juridiikan opiskelu kesti neljä vuotta, sillä sakset ja musta paperi, joita hän aina piti mukanaan, veivät lopulta voiton. Taideopinnot alkoivat ensin yliopiston piirustussalissa ja kestivät sittemmin yli kymmenen vuotta sisältäen opinnot ja työjaksot myös Brysselissä, Roomassa ja Pariisissa.

On sanottu, että Pariisissa ollessaan (1906 – 1912) suurkaupungin vilkkaassa vilinässä hevostavotteiden omnibussien ja muiden "hevoskaakkien" vetämien hevosajopelien seassa hänessä heräsi myötätunto ja kiintymys alistettuja hevosia

kohtaan. Hän alkoi puhua ja kirjoittaa eläinten oikeuksien puolesta ja hänellä oli sittemmin tapana, että kun hän osti hevosien, niin sen tuli olla huonokuntoinen ja huonosti hoidettu ja hänen Harjulassa pitämässään tallissa sitä sitten kuntoutettiin. Tätä taustaa vasten ymmärtää sen, että Emil Cedercreutzin jotkut hevoset ovat kuvattu vähän kärsivän näköisiksi, kuten Ypäjän Hevosopistolla vuonna 2013 paljastettu Ystäväni nummella. Vaunuhistoriallisen seuran logossakaan hevoset eivät ole täysin kuuliaisien oloisia.

Emil Cedercreutz vietti viimeisen kesän Harjulassa 1948, jolloin hän oli jo sairautensa murtama ja hän menehtyi 69-vuotiaana tammikuussa 1949. Hänet on haudattu sukuhautaan Köyliön kirkkomaalle. Itse hän olisi valinnut hautapaikakseen Harjulan.

Emil Cedercreutzin julkiset ulkoveistokset:

- **Äestäjä** (1912, paljastettu 1920), Cygnaeuksen koulun puisto Porissa
- **Äidinrakkaus** (1928), Helsingin Varsapuistikko
- **Kyntäjä** (1928, paljastettu 1969), Harjavallan kaupungintalon edusta
- **Pekka-koira** (1932), Helsingin Kaivopuisto
- **Ruorimies** (1933), Maarianhamina
- **Satakunnan karhu** (1938), Porin raatihuoneen edusta
- **Arcum tendit Apollo** (1917, paljastettu 2001), Helsingin Lastenlehto
- **Ystäväni nummella** (1906, paljastettu 2013) Ypäjän Hevosopiston Siittolanmäki

Emil Cedercreutzin museon esineistö hämmästyttää monipuolisuudellaan taiteesta kulttuurihistoriaan ja kaikki on poikkeuksellisen aistikkaasti esille asetettu. Jo museon esillepano on taidetta. Seuran jäsenet saivat erittäin asiantuntevan yksityisopastuksen museonjohtaja Henry Flinkmanilta ja konservattori Seppo Poikoselta. Pääsimme myös tutustumaan tiloihin mihin yleisöllä ei ole pääsyä eli ajokaluvarastoihin ja restorointitiloihin. Museo on ehdottomasti tutustumisen arvoinen. Seuran jäsenille käynti Emil Cedercreutzin museossa oli elämys. Nyt tiedämme miten monipuolinen taiteilija ja kulttuurikeräilijä sekä millainen eläinsuojeluaktivisti seuramme logon luoja oli.

Kiitämme myös siitä runsaasta ja maukkaasta ateriasta minkä museo tarjosi Vaunuhistoriallisen seuran jäsenille.